

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

'Laat iedereen u kennen als vriendelijke mensen. De Heer is nabij' (Fil 4:5)! Op deze zondag pakken we de draad weer op in deze prekenreeks over de vruchten van de Geest. We dachten al samen na over liefde, vreugde, vrede en geduld. Vandaag komt de vijfde vrucht van de Geest aanbod: vriendelijkheid. Misschien ken je de campagne 'doe eens lief'. We ervaren het allemaal: hoe deze samenleving steeds verder verhardt. Met 'doe eens lief' worden mensen opgeroepen om elkaar aan te spreken op onaardig en lomp gedrag. We kunnen allemaal de voorbeelden wel opnoemen van mensen die onnodig hard reageren op een ander. Nu hoop ik dat je ook vriendelijke mensen om je heen hebt: iemand die echt naar je luistert, iemand die de tijd voor je neemt en reageren kan met woorden die opbouwen. Een vriendelijk woord of gebaar kan zoveel goed doen.

We hoorden vandaag wijze woorden uit het boek Spreuken. Het vijftiende hoofdstuk van Spreuken begint zo: "Een vriendelijk antwoord doet woede bedaren, krenkende woorden wakkeren toorn aan" (Spr 15:1). En in Spreuken 16:24 lezen we: "Een vriendelijke uitspraak is een korf vol honing, zoet voor de ziel en gezond voor het lichaam". Vriendelijke woorden doen goed. Maar woorden die kwetsend of beledigend zijn, kunnen nog lang nazinderen. Hoe lang kunnen mensen niet gebukt gaan onder harde woorden?

Vriendelijkheid is een gave, een vrucht van de Geest. Het is God zelf die ons wil laten groeien in vriendelijkheid. In ons dagelijks taalgebruik associëren we vriendelijkheid vaak met aardigheid, attent zijn of hartelijkheid. Het is vriendelijk om de deur voor iemand open te houden, of plaats te maken voor een ander. Maar het Bijbelse begrip van vriendelijkheid reikt veel dieper en gaat verder dan een beetje lief of aardig zijn. Wat bedoelt de Bijbel precies als het gaat over vriendelijkheid? Welke levenshouding hoort daarbij, welke ingesteldheid?

Ik wil vandaag beginnen met een uitstapje naar de begintijd van het Christendom. Uit de geschriften van de kerkvaders weten we dat de Grieken niet zo goed wisten hoe ze de mensen van dit nieuwe geloof moesten aanspreken. Ze hoorden van Christus en de zogenaamde *christianoï*, christenen dus. Maar als er gesproken werd over de christenen, dan ging het ook vaak over *chrèstos*. En dat betekent 'vriendelijk'. Dus noemden ze de christenen vaak *chrèstianoï*, 'vriendelijken' dus. Een heerlijke vergissing, die eigenlijk iets heel moois heeft. Want heeft vriendelijkheid niet alles met Christus te maken, met het zachtmoedige en geduldige hart van Jezus, met zijn goedheid, zijn liefde voor mensen?

Vriendelijkheid hoort bij het karakter van de Eeuwige. 'Zo vriendelijk en veilig als het licht', zongen we met elkaar... 'zo is mijn God, ik zoek zijn aangezicht'. Ook de Psalmen zingen ervan: over het lichtend gelaat van God dat over ons opgaat, over zijn licht dat vreugde geeft. Veelzeggend zijn ook de woorden uit Exodus 33:11.

En de Heer sprak tot Mozes van aangezicht tot aangezicht, zoals iemand spreekt met zijn vriend.

Zoals de hemel soms weerspiegelt wordt in een druppel in een plas met water, zo wordt Gods vriendelijkheid weerspiegeld in Jezus. Jezus zelf is het vriendelijk

aangezicht van God! Jezus die tot zijn leerlingen zei: “vrienden noem ik jullie, omdat ik alles wat ik van de Vader heb gehoord aan jullie bekendgemaakt heb. Jullie hebben niet mij uitgekozen, maar ik jullie, en ik heb jullie opgedragen om op weg te gaan en vrucht te dragen, blijvende vrucht” (Joh 15:15-16).

Vrucht dragen, groeien in vriendelijkheid, in liefde en geduld. Dat is een blijvende opdracht, voor wie in de voetsporen van Jezus mens wil zijn. Het gaat om veel meer dan een beetje aardig zijn. Bij vriendelijkheid gaat het om een innerlijke gesteldheid, een houding van openheid, van oprechte interesse en geduld met de ander. Dat je met mensen om wilt gaan zoals je dat met vrienden doet. Dat je hen met goedheid benadert, dat je hen ruimte geeft en de tijd voor hen neemt.

Als het in de Bijbel over Gods vriendelijkheid gaat, dan hebben oude vertalingen vaak het woord ‘goedertierenheid’. Een moeilijk woord dat we niet veel meer gebruiken, maar dat ten diepste gaat over Gods onvoorwaardelijke liefde. Goedertierenheid komt van ‘goeder tiere’, oftewel: goede groei. De Engelse tegenhanger is ‘lovingkindness’. En dat is eigenlijk heel mooi. Het betekent letterlijk ‘liefhebbende vriendelijkheid’.

Vriendelijkheid die uitbot in liefde... dat zien we ten diepste gebeuren in Jezus genadige omgang met mensen. Maar liefdevolle vriendelijkheid betekent niet dat we de ander niet mogen aanspreken op verkeerde keuzes of gedrag dat ellende met zich meebrengt. Echte vrienden kunnen eerlijk en oprecht met elkaar omgaan; want ware vriendschap betekent ook dat je de ander uit liefde ter verantwoording durft te roepen. Een echte vriend zal je de waarheid zeggen.

Denk eens aan de wijze waarop Jezus omging met de Samaritaanse vrouw bij de bron: hij wijst haar niet af, en oordeelt niet. Geduldig blijft hij naar haar luisteren. Hij neemt alle tijd, maar stelt ook vragen over de mannen in haar leven. Ze voelt hoe alles wat Jezus zegt voortkomt uit bewogenheid om haar. Stap voor stap komt ze op het spoor van Gods genade en ontdekt ze dat Jezus de Messias is. En zo komt haar eigen leven weer in het licht te staan van Gods genade.

Vriendelijkheid en blijdschap zitten dicht bij elkaar. Het is een grote vreugde als je Gods vriendelijkheid mag ervaren, als je zijn liefhebbende kracht mag kennen, en weten mag dat God je met mildheid bekijkt voor al die keren dat je te haastig was, voor de keren dat je met ongeduld en chagrijn reageerde.

Want daar begint Paulus mee in Filippenzen 4, met de vreugde van de Heer. ‘Laat de Heer uw vreugde blijven; ik zeg u nogmaals: wees altijd verheugd’. In de Statenvertaling heeft deze aansporing een andere klank: ‘verblijdt u in de Here te alle tijd; wederom zeg ik: verblijdt u!’ Met te allen tijd bedoelt Paulus vooral: onder elke omstandigheid. Of het leven nu meezit of niet: zoek de vreugde van de Heer in tijden van geluk en in tijden van verdriet. Het gaat hierbij niet om een oppervlakkige vreugde, maar om een vreugde diep in het hart. Een blijdschap die je gaande houdt, omdat je weet dat God met mildheid naar je kijkt, en je met zijn barmhartigheid en goedheid omringt.

En pas daarna zegt Paulus: laat iedereen u kennen als vriendelijke mensen. Paulus zegt niet dat wij altijd vrolijk moeten zijn, maar hij noemt de vreugde van de Heer als eerst omdat de vriendelijkheid die leefde in Christus in ons ontspringt wanneer we de

vreugde van Gods goedheid leren kennen. 'De Heer is nabij', zegt Paulus ten derde. God omgeeft ons van achteren en van voren met zijn genade en zijn trouw. Hij is nabij. Daarom luidt zijn Naam ook: Ik ben, ik zal er zijn. Als christenen zien we uit naar de wederkomst van Christus, naar de dag waarop zijn koninkrijk van liefde en vriendelijkheid definitief vorm zal kregen, op deze aarde zoals in de hemel. Eens wordt deze wereld als nieuw, deze wereld die zo vol is van onrust en crisis.

Ik merk de laatste tijd dat veel mensen zich zorgen maken: over de alsmaar oplopende prijzen voor boodschappen, gas en benzine. Hoe moeten mensen met een eenvoudig inkomen of pensioen in hemelsnaam nog rondkomen? Je hoort de zorgelijke berichten over het groeiend aantal aanvragen bij OCMW's. Ontzettend zorgelijk is ook het geweld in deze wereld. De verwoeste levens van mensen in Gaza, in Oekraïne en andere delen van de wereld. De afbraak van de schepping die maar doorgaat. Het lage waterpeil, verwoestende bosbranden.

Er is zoveel om je zorgen over te maken. En toch geeft Paulus aan ons mee: 'wees in niets bezorgd, maar vraag God wat u nodig hebt en dank hem in al uw gebeden'. Wie leeft vanuit de kracht van het evangelie, hoeft niet aan de mensen om zich heen steeds te laten zien hoe blij hij wel niet is. Hij wordt ook niet moedeloos van de onrust in de wereld, al zal hij zich inzetten om het goede te doen. Wie aangeraakt wordt door de vreugde van de Heer, zal steeds meer vervuld worden door een innerlijke vrede en rust. Hij is ook niet onverschillig, maar zal niet in de war raken, omdat hij leeft vanuit Gods genade, de Heer die levend maakt wat dood was, de Enige die alles weer nieuw zal maken.

En natuurlijk zijn we groepen om beter om te gaan met deze wereld, om mensen te helpen waar we nodig zijn. Maar deze wereld die zo in rep en roer is draaien wij niet zomaar om. Dat kunnen wij ook helemaal niet. Het is God zelf die dat zal doen. Als we leren kijken naar onze werkelijkheid vanuit de vreugde van de Heer, dan komen onze vragen en zorgen in een heel ander licht te staan, in Gods licht! Als je beseft dat de Heer nabij is, dat Hij met je meegaat en zijn wereld niet loslaat, dan krimpen de zorgen en groeit in ons de vrede die elk menselijk denken te boven gaat.

Maar dat vraagt ook om ontvankelijkheid en om gebed, om het verlangen om je uit te strekken naar de goedheid die tot bloei kwam in Christus. Als je leert zien hoe goed de Heer is, hoe hij je nabij is op al je wegen, dan zal je ook met steeds meer mededogen en mildheid kunnen reageren op anderen. Dat groeit de goedheid en de liefde van Christus ook in jou, in mij, in ons allemaal.

Paulus geeft aan ons mee dat we ons tot God mogen richten. 'Vraag God wat u nodig hebt'. Het lukt ons niet altijd om bewogen en vriendelijk te zijn, om aandachtig te zijn en bereid tot hulpvaardigheid, zoals Jezus steeds met mensen omging. Daarom mogen wij onze verlangens om in zijn goedheid te groeien bij de Eeuwige neerleggen. Vraag wat u nodig hebt, stek je naar Hem uit. Schiet je tekort in geduld, of ben je soms te snel met je oordeel... legt het bij God neer. Bid om groei, om kiemkracht. 'En dank hem in al uw gebeden'. Ook dat geeft Paulus aan ons mee. Om God te danken voor elke dag, voor het zonlicht op je huid, een vriendelijk woord of gebaar dat je vreugde gaf, de liefde van mensen.

Soms ontmoet je mensen die die je omringen met een vriendelijkheid die zo oprecht, zo puur is, dat het je verwondert. In Handelingen 28 vertelt Lucas hoe Paulus schipbreuk leed. Machtige golven slaan over het schip heen, het roer loopt vast, en het zeil kraakt. Happend naar adem bereiken ze de oevers van het eiland Malta. De Maltezers blijken buitengewoon vriendelijk te zijn. Gastvrij verwelkomen ze Paulus en de soldaten. Ze maken vuur omdat het was gaan regenen en het koud was.

De eerste christenen werden vriendelijken genoemd. De Maltezers waren zelfs buitengewoon vriendelijk. Ze zijn bewogen om Paulus en de soldaten. Ze omringen hen met goede zorg, en doen wat goed is in Gods ogen. Moge dat ook voor ons mogen gelden. Dat wij door Gods Geest mogen groeien in vriendelijkheid. Want zo ben je een zegen voor je gezin, voor de mensen om je heen. Zo wordt je mens naar Gods hart. Strek je er naar uit, vraag de Heer om hulp, en dank hem elke dag.

Gezegend zij de Eeuwige,
Gezegend is Christus,
Gezegend is de Heilige Geest de Trooster,
Vandaag en alle dagen.
Amen.